

Tuusniemen ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman arviointi vuosilta 2021- 2022

Vuoden 2014 alussa voimaan tullut laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvueluista velvoittavaa kuntia huolehtimaan ikääntyneen väestön hyvävoinnista kattavasti. Samalla laki velvoittaa kuntia laatimaan suunnitelman ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi, tarvittavien palvelujen sekä omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnittelussa tulee painottaa kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä ja sen tulee sisältää seuraavat osiot:

1. Arvio ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilasta, ikääntyneille tarjolla olevien palvelujen riittävydestä ja laadusta sekä palvelutarpeeseen vaikuttavista tekijöistä
2. Tavoitteet ikääntyneiden hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä tarjottavien palvelujen määrän ja laadun kehittämiseksi
3. Toimenpiteet, joilla kunta vastaa tavoitteiden toteuttamisesta, ja arvio voimavaroista, jotka tarvitaan toimenpiteiden toteuttamiseksi
4. Kunnan eri toimialojen vastuut toimenpiteiden toteuttamisessa
5. Yhteistyön toteuttaminen eri tahojen kanssa

Tuusniemellä oli laadittu jo ennen vanhustalvuelulain säätämistä "Vanhuspoliittinen" –ohjelma. Lain myötä päivitettiin vuoden 2021 alussa Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman sisältö vanhustalvuelulain edellyttämällä tavalla, eli Tuusniemen ikääntymispoliittinen ohjelma vuosille 2021-2030. Suunnitelmassa määritellään kunnan ja sen asukkaiden yhteisen tahtotilan mukaiset linjaukset ja toimenpiteet, joilla tuusniemeläisten ikäihmisten hyvinvointia tuetaan ja vahvistetaan. Tämä päivitetty ohjelma korostaa ikääntymisen monia ulottuvuuksia ja ihmisten vaihtelevia tarpeita sekä kunnan että kolmannen sektorin rooleja ikäihmisten voimavaroja tukevien ja vahvistavien palvelujen tuottajina.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyivät vuoden 2023 alussa hyvinvointialueille, jolloin ko. palveluiden järjestämisvastuu on nyt Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Tässä vaihdoskohdassa on hyvä tarkastella hyvinvointisuunnitelman toteutumista vuosina 2021-2022.

Palveluyksikkö

Päivämäärä

Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmassa on kuvattu

Tuusniemen ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman toteuttamisperiaatteet:

- Asiakaslähtöisyys ja palveluohjauksen vahvistaminen
- Ikäystävällisen asumisen ja asuinympäristö kehittäminen
- Iäkkäiden toimintakyvyn edistäminen: Kotikuntoutuksen ja omaehtoisen kuntoutumisen kehittäminen
- Hoidon porrastus ja saumattomat hoitoketjut (välimuotoasumisen lisääminen)
- Palvelurakenteen kehittäminen monipuoliseksi innovatiivisesti painopisteen ollessa koti- ja avohoitopalveluiden kattavuuden, saatavuuden ja monipuolisuuden kehittämisessä
- Muistisairaiden erityistarpeiden huomioiminen asumisessa ja muissa palveluissa
- Mielenterveys- ja päihdepalvelujen riittävyyden turvaaminen ikäihmisille
- Etsivän vanhustyön kehittäminen
- RAI-arviointijärjestelmän käyttöön ottaminen
- Teknologian laajempi hyödyntäminen ja digiosaamisen parantaminen
- Henkilöstön osaamisen ja johtajuuden vahvistaminen: henkilökunta osaavaa, sitoutunutta ja hyvinvoivaa, ja sitä on hoidon tarpeeseen nähden riittävästi (pystytään vastaamaan lakisääteiseen ja tarpeen mukaiseen hoitajamitoitukseen)

Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman ohjelma vuosille 2021-2030 ja toteutuman arviointi vuosista 2021 ja 2022

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviomenetelmä	Arviointi
Ikäystävällisen, viihtyisän ja turvallisen asumisen ja asuin-ympäristö kehittämisen	-Esteettömyyden huomioiminen sisätilojen ja ulkoalueiden suunnittelussa -Välimuotoasumisen kehittäminen yhteistyössä Vanhusten-koti-yhdistyksen kanssa -Kymppikyytien viestinnän edistäminen -Teknologian hyödyntäminen -Katujen talvikunnossapito, potkurilla liikkumisen mahdollisuus -Videoyhteyksien lisääminen osallisuuden lisäämiseksi - Vammais- ja vanhusneuvosto otetaan mukaan suunnitteluun	-Tekninen toimi /kaavoitus ja suunnittelu/ ympäristön-suojelu -Sosiaalitoimi -Vanhus- ja vammaisneuvosto	-Kuntalais-palautteet -Välimuotoasumisen lisäys -Teknologian käytön tehostuminen -Neuvoston vaikutus suunnitteluun	Palautetta annettu tekniselle toimelle korjaustarpeista kirkonkylässä esteettömyyttä edistämään, ei ole edistynyt. Välim.asuminen ei ole lisätty. Kymppikyyti-asiaa edistetty tiedottamalla. Teknologian käyttö ennallaan. Talvella liikkuminen kirkonkylässä ennallaan. Videotoimintaa ei ole lisätty. Vvn antanut yhden lausunnon, joka huomioitiin.
lääkkäiden toimintakyvyn edistäminen	-Liikkumisen esteettömyydestä huolehtiminen -Erialaisten liikuntaa edistävien toimintojen ylläpitäminen ja vahvistaminen, yhteistyö järjestöjen kanssa	-Fysioterapia, sosiaali toimi, järjestöt, vanhustyön henkilöstö, vapaa-aikatoimi, kansalaisopisto, tekninen toimi	-Apuvälineillä liikkuvien antama palaute -Hankkeen jatkuvuus -Kotikuntoutuksen piirissä olevien määrän lisääntyminen -Vertaistuki-toimijoiden määrä -Tapahtumien määrä	Palautetta annettu tekniselle toimelle, ei toimenpiteitä. Ulkoiluystävä-toiminta, kimppa kävely, kuntosalistartti alkoivat. Liikuntaraati oli.

Palveluyksikkö

Päivämäärä

	<ul style="list-style-type: none"> -Voimaa vanhuuteen-hankeessa jatkaminen -Kotikuntoutuksen vahvistaminen -Toimintakykyä edistävän hoitotyön kehittäminen -Päivätoiminta tukee asiakkaiden toimintakykyä -Vertaistukitoimintojen lisääminen -Ikäihmisille kohdennettujen tapahtumien järjestäminen 			<p>Voimaa vanhuuteen-hanke jatkui, vetovastuu ollut 3.sektorilla.</p> <p>Kotikuntoutus ei edistynyt. Toimintakyvyn edist. ennallaan. Päivätoimintaa ei ole ollut v. 2020 jälkeen. Miestenryhmä, kuntosaliryhmä, kimppekävely, omaishoitajien kerho toimineet. Eläkeläis- ja veteraanijärjestöjen ja eri yhdistysten toiminta, muistiryhmä, vvn:n ja srk:n järjestämät tapahtumat, hanketoiminta</p>
Palvelu-rakenteen kehittäminen monipuoliseksi innovatiivisesti	<ul style="list-style-type: none"> -Asiakaslähtöisten palvelujen kehittäminen -Palvelujen järjestäminen sivukylille -Tehostetun kotisairaanhoidon kehittäminen yhdessä terveystoimen kanssa -Muistisairauksien varhainen toteaminen, puheeksi ottaminen -Mielenterveys- ja päihdetyön kehittäminen ja 	<ul style="list-style-type: none"> -Sosiaali- ja terveystoimi -Seurakunnan diakoniatyö -Järjestöt -Kunnan keskushallinto -Päihdetyö 	<ul style="list-style-type: none"> -Asiakastytyväisyyskyselyt -Palvelujen määrä sivukylillä -Muistisairus-dg:n määrä -Teknologian käytön määrä -Kohtaamispaikan järjestämisen toteutuminen 	OSPA-hanke, palvelutarveys-sely, Henkkarit kaikille-kampanja Sivukylille joitakin palveluja kunnalta, yritystoiminta lisääntynyt. Tehostettu ksh, ei toteutunut. Muistihoidajan ja geriatripalvelut hyvät Mielenterveyden Mieliteko-hanke alkoi, 1 työntekijä. lisää

Palveluyksikkö

Päivämäärä

	resurssien lisääminen -Toimintamallien kehittäminen yksinäisyyden torjuntaan -Teknologian käytön tehostaminen: etäpalvelujen käyttäminen, sähköinen ajanvaraus, hälytysjärjestelmät, tiedottaminen netin välityksellä -Etsivään työhön matalan kynnyksen kohtaamispaikan järjestäminen			mielenterveystoimistoon. Päihdesäätien palvelut otettu käyttöön. Ei kehitetty toimintamallia yksinäisyyden torjuntaan, monenlaista järjestö- yms. toimintaa ollut. Ei otettu käyttöön etäpalveluja, muutoin entiset sähköiset palvelut Etsivään työhön ei kohtaamispaikkaa
Digiosaamisen parantaminen	-Nettikahvilan perustaminen -Digiosaamisen vahvistaminen (ohjaus, koulutus) -Tiedottamisen tehostaminen	-sos. ja terveys-toimi -sivistystoimi -vapaa-aikatoimi	- onko nettikahvila perustettu -koulutuksen ja ohjauksen toteutuminen	Ei nettikahvilaa Digimentoritoiminnan käynnistäminen Savonetin kanssa. Kansalaisopiston kurssit Digi-tiedottaminen on lisääntynyt.
Henkilöstön osaamisen ja johtajuuden vahvistaminen	-Perehdytyksen tehostaminen -Täydennyskoulutuksesta huolehtiminen -Johtamisosaamisen kehittäminen	-esimiehet ja työntekijät	-toteutuneet koulutukset	Osaamisen vahvistaminen suuntautui HVA:lle siirtymiseen/ICT-osaamiseen Muutokseen valmistautuminen johtamisessa painottui
Henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen ja sairauspoissaolojen	-Riittävän henkilömitoituksen turvaaminen vanhustyöhön -Tapaturmien ja riskitilanteiden kirjaamisen	-sosiaalitoimen johtaja/ esimiehet -kaikki työntekijät	-hakeneiden työntekijöiden määrä -työtyytyväisyysmittaukset -työtapaturmat -sairauspoissaolot	Hakijoita vähän, henkilöstömitoitukset ajantasalle oppisopimuskoulutusten kautta

Palveluyksikkö

Päivämäärä

vähene- minen	ja käsittelyn tehostaminen -Yhteistyön lisääminen työterveyshuollon kanssa -Myönteisen ilmapiirin vahvistaminen -Vetovoimainen vanhustyö- hankkeen jatkaminen		-hankkeen kehitystehtävä	S-poissaolot vähenevät. Tapatur. yms. käsittely ennallaan Yhteistyö tth:n kanssa toimi. Ilmapiiriä väritti HVA:lle siirtyminen ja sen tuomat muutokset ja mahdolliset uhat Vetovoimainen vanhustyö- hanke toteutui osittain.
RAI- arviointi- järjestelmän käyttöön ottaminen	-Hankkeen suunnittelu ja henkilöstön koulutus v. 2021- 2022	-sos. johtaja, esimiehet, koko henkilöstö	-suunnittelun ja koulutusten toteutuminen -järjestelmän käyttöön ottaminen	RAI ei toteutunut, jäätiin odottamaan HVA:lle siirtymistä.

Yhteenveto arvioinnista vuosilta 2021-2022

Terveystieteiden hoitajavastaanottojen hoitopolut kehittyivät ja asiakkaat saivat hyvin palveluja, mm. muisti-, diabetes-, uniapnea- ja astma- sekä sydänpolitoiminta oli erinomaista. Koronarokotukset hoidettiin mallikkaasti vuosina 2020-2022.

Kuntoutuksessa asiakkaat saivat apuvälineitä tarpeittensa mukaan. Kuntoneuvolatoiminta toimi ilman ajanvarausta. Ikäneuvola ei toiminut vuonna 2022.

Vapaa-aikatoimi tuki järjestötoimintaa (avustukset ja tilat) ja erilaisia hankkeita: OSPA- ja Henkkarit kaikille-hankkeet, Mieliteko miesten ryhmä, uimahallimatkat Outokumpuun, liikuntaraati.

Tuusniemen Kehittämissätiö tuki kunnan ikäihmisten palveluja myöntämällä avustusta virikeohjaajan palkkaukseen. Hän järjesti erilaista ryhmätoimintaa, mm. toimi muistiryhmän ja omaishoitajien kerhon ohjaajana. Kehittämissätiö tuki ikäihmisten kuntosalin maksuttomuutta.

Vanhuspalveluiden palveluohjauksessa henkilöstöresurssit olivat niukat sekä vuonna 2021 että 2022, mutta vahvistusta saatiin kevästä 2022 lähtien. Silti lähes kaikille omaishoidon asiakkaille pystyttiin tekemään vuosittaiset kotikäynnit ja asiakkaille tehtiin palvelutarpeen arvioinnit.

Vanhuspalveluissa tuotettiin omana tuotantona tarvittavat ikäihmisten palvelut sekä kotihoidossa että tehostetussa palveluasumisessa. Poikkeuksena oli korona-aikana lyhytaikaishoidon väheneminen, ja omaishoitajien vapaiden järjestäminen ei aina toteutunut tarpeen mukaan palvelukeskuksella. Työhönsä sitoutuneita hoitajia saatiin oppisopimusjärjestelmän kautta.

Vanhus- ja vammaisneuvosto toimi aktiivisesti: järjesti erilaisia tapahtumia ja edisti eri eläkeläisjärjestöjen välistä yhteistyötä sekä toi ikäihmisten ääntä kuuluviin.

Kolmannen sektorin ja seurakunnan toiminta oli aktiivista: erilaisia tapahtumia, kouluttamista, vertaisryhmätoimintaa, tuolijumppaa, uimahallimatkat, virkistyspäivät ja diakoniatyö.

Yksityisten palveluiden tuottajien määrä 4H-yhdistyksen lisäksi on lisääntynyt, tuottavat siivous- ja hoiva- sekä kotitalkkaripalveluja.

Korona aika ajoin lisäsi hoivatyön haasteita sekä terveydenhuollon että kotihoidon ja palveluasumisen palveluiden tuottamisessa.

Vuonna 2022 valmistauduttiin hyvinvointialueelle siirtymiseen, mikä tarkoitti henkilöstölle runsaasti koulutusta asioihin perehtymiseen ja uusien ICT-järjestelmien opetteluun.

Voimavaroja kysyi myös henkinen valmentautuminen uuden aikakauden aloittamiseen.

Tämä valmistautuminen vei resursseja varsinaisesta toiminnasta jonkin verran.

Kehittämisen kohteita:

- yhteisöllisen asumisen toteuttaminen
- toimintakykyä ja vuorovaikutusta edistävän ja ylläpitävän toiminnan kehittäminen
- sähköisten palveluiden käytön tukeminen ja edistäminen
- yksinäisyyden ehkäiseminen, ikäihmisille oman kokoontumistilan, esim. nettikahvilatilan, järjestäminen
- hyvinvointialueen ja kunnan välisen yhteistyön kehittäminen ja vahvistaminen
- eri järjestöjen yhteistyön tiivistäminen
- kaatumisten ehkäisy
- tiedottamisen lisääminen, esim. hyvinvointialueen palveluista
- esteettömän ympäristön edistäminen kirkonkylässä
- talvella potkukelkalla liikkumisen edistäminen
- järjestöiltä kunnan tilojen käyttömaksun poistaminen

Toivottavaa on, että nämä kehittämiskohteet huomioidaan kunnan vuoden 2024 talousarviossa.